

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Disputationes|| ROBERTI BELLAR-||MINI E SOCIETATE
IESV,|| DE CONTROVERSIIS CHRISTIANAE|| FIDEI,
ADVERSVS HVIVS TEM-||poris Hæreticos,||**

Tribus Tomis comprehensæ.||

DE SACRAMENTO|| POENITENTIAE.|| QVATVOR LIBRIS COM-||REHNSA.||

Bellarmino, Roberto Francesco Romolo <Heiliger>

Ingolstadii, [1599]

VD16 B 1607

X. Pœnitentiam Sacramentum esse propriè dictum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-54092](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-54092)

tis, & Zvingliani omnes, Pœnitentiam à numero Sacramentorum remouent. Ioannes Calvinus lib. 4. Instit. cap. 19. §. 15. & sequentibus, non negat solum Pœnitentiæ Sacramentum, sed etiam multis argumentis nullum eiusmodi Sacramentum esse conatur ostendere: quod idem facit in Antidoto Concilij Tridentini, sess. 6. cap. 15. Calvinum sequitur suus Beza in Confessione fidei, cap. 7. art. 11. nec desunt multi ex his qui Lutherani dici volunt, & in verba Confessionis Augustanæ & eius Apologiæ iurâtunt, qui ad Sacramentarios in præsentis quæstione defecerint; vt Nicolaus Selneccerus in 2. parte suæ Pædagogicæ, vbi de numero Sacramentorum tractat: Ioannes VVigandus in Methodo doctrinæ Ecclesiæ Magdeburgenses, cap. 14. Matthias Illyricus in præfatione libri, qui inscribitur: *De sectis & dissidijs Pontificiorum*. Martinus Kemnitiuss in 2. part. Examinis Tridentini Concilij, in prima disputatione de Pœnitentia: aliique denique non pauci, quos nihil attinet recensere.

Aduersus hunc errorem edidit Synodus TRIDENTINA canonem primum sess. 14. in hæc verba: *Si quis dixerit, in Catholica Ecclesia Pœnitentiam non esse verè ac propriè Sacramentum, pro fidelibus quoties Baptismum in peccata labuntur, ipsi Deo reconciliandis, à Christo Domino nostro institutum, anathema sit.*

CAPVT X.

Pœnitentiam Sacramentum esse propriè dictum.

NUNC ad veritatem confirmandam accedamus. Ac primo quidem loco habemus verba Domini Ioann. 20. *Quorum remisistis peccata, remittuntur eis, & quorum retinueritis, retenta sunt.* Ex quibus verbis duo colliguntur, quæ ad omne Sacramentum propriè dictum constituendum, & requiruntur, & sufficiunt; ritus externus siue symbolum diuinitus institutum, & promissio gratiæ iustificantis, illi ritui siue symbolo annexa.

Nam

Nam cùm Dominus Apostolis potestatem concesserit remittendi peccata hominibus, dubitari non potest, quin signo aliquo externo eam potestatem exerceri voluerit: neque enim homines, qui corporales sunt, peccata sibi remitti intelligerent, nisi voce aut signo aliquo externo ac sensibili remitterentur. Neque Aduersarij id negant: agnoscunt enim ex hoc testimonio diuinæ Scripturæ rectè colligi verbum Absolutionis etiam priuatæ, vt patet ex Kemnitio 2. part. Exam. pag. 916. & 917. & ex Caluino lib. 3. Instit. cap. 4. §. 12. & 14. Verbum autem signum corporale, ac sensibile est. **N** **Q** **U** **E** solùm ritus externus absoluentis, sed etiam ritus externus pœnitentis ex eodem testimonio rectè colligitur: neque enim peccata remitti debent, nisi iis, qui se peccata habere, eaque sibi displicere testantur. Nam vt ij absolui nequeunt, qui ligati non sunt; ita nec ij, qui solui nolunt: nolunt autem solui, qui non adferunt animum paratum, vt oportet, id est, qui sine fide ac Pœnitentia accedunt. Quare ipsi etiam aduersarij absoluendos non putant eos, qui Pœnitentiæ signa nulla ostendunt, qui que absolutionem non petunt: *Priuatæ Absolutio*, inquit Kemnitius pag. 916. *contritis, & fide petentibus consolationem, remittit peccata.* Habemus igitur *symbolam*, seu ritum externum, eumque duplicem; signa Pœnitentiæ, & verbum Absolutionis.

Promissionem verò gratiæ iustificantis nusquam Dominus aperitiùs exposuit, quàm hoc loco: quid enim est peccatorum remissio, nisi iustificatio?

Hoc testimonium variis modis Hæretici deprauare conantur: sed duo sunt præcipua ipsorum effugia. **V** **N** **U** **M** est omnibus commune, loqui Dominum de remissione peccatorum, non Iudiciaria, & ex potestate quadam quasi Prætoria, sed per Euangelij prædicationem: *Illis enim*, inquiunt, *Minister peccata remittit, in quibus prædicando fidem excitat, qua remissio ipsa apprehenditur.*

S **E** **D** etiam si solùm de remissione per annunciationem Euangelij Dominus loqueretur. adhuc aduersarij Sacramentum negare non possent: siquidem ipsi omnia Sacramenta nihil aliud esse volunt, nisi quandam Euangelij annunciationem ad excitandam fidem institutam. Quemad-

D d d d s modum

modum igitur aquæ asperſio cum verbo: *Ego te baptizo*, Sacramentum eſt etiam apud aduerſarios, licet illud: *Ego te baptizo*, referatur ad excitandam fidem, per annunciationem ablutionis nomine Dei factam: ſic etiam ſignum Pœnitentiæ, quod peccator oſtendit, dum petit Abſolutionem, cum verbo: *Ego te abſolua*, Sacramentum cenſendum eſt, licet ipſorum opinione, illud: *Ego te abſoluo*, referatur ad excitandam fidem, per annunciationem abſolutionis nomine Dei factam; debere autem Abſolutionem in particulari applicari, Lutherani concedunt, vt ſuprà citauimus ex Kemnitio in 2. part. Examinis pag. 916. & ex Caluino lib. 3. Inſtit. cap. 4. §. 14.

ALTERVM effugium eſt Caluini in Antidoto Concilij Tridentini, ſeſſ. 6. cap. 14. vbi poſteaquam dixerat, Catholicos ex loco iam citato Euangelij colligere inſtitutionem Sacramenti Pœnitentiæ; Reſpondet, verba illa Euangelij: *Quorum remiſeritis peccata*, pertinere ad remiſſionem peccatorum, quæ tùm efficitur, cùm per verbum prædicationis, impij & infideles conuertuntur ad fidem, & per Baptiſmum ad Eccleſiam adiunguntur. *Quis*, inquit, *ignorat munus Apoſtoliſ illic fuiſſe iniunctum, quo erga extraneos fungerentur? ea legatio eſt, qua per Euangelium deſertur in Eccleſiam nondum cooptatis*. Idem etiam habet Kemnitius in 2. part. Exam. pag. 915. vbi hanc expoſitionem probat ex cap. vlt. Lucæ, vbi Dominus iuſſit prædicari Pœnitentiam, & remiſſionem peccatorum in nomine ſuo per omnes Gentes: hæc enim loca cùm de re eadem tractent, ſe inuicem explicant.

RESPONDEO, duobus modis poteſt intelligi locus Euangelij, qui habetur Ioan. 20. Vno modo, vt data ſit Apoſtoliſ auctoritas peccata remittendi tum Infidelibus, tum Fidelibus. Altero modo, vt ſolùm Fidelibus.

PRIOR expoſitio eſt S. Cyrilli in eum locum; & eam ſequi videntur aduerſarij. Nam Kemnitius loco citato, & etiam pag. 920. aperte declarat, generalem eſſe promiſſionem Ioan. 20. quæ tam ante Baptiſmum, quàm poſt Baptiſmum locum habeat.

Caluinus autem tamenſi in Antidoto ita loquitur, vt videatur eam promiſſionem reſtringere ad ſolos infideles: ta-

men alibi se ipse explicat. Siquidem libro 3. Institut. cap. 4. §. 12. dicit Ministris esse iniunctum, vt de remissione peccatorum certiores reddant fidelium conscientias, & probat ex hoc loco Ioannis; & paulò post §. 14. ex hoc eodem loco colligit priuatam absolutionem, quæ datur in Ecclesia pœnitentibus: *Non vulgare, inquit, aut leue solatium est, habere illic presentem Christi legatum, reconciliatiouis mandato præditum, à quo denunciari sibi Absolutionem audiat. Hic Utilitas Clauium merito commendatur, cum ritè, quo ordine & qua religione decet, ista peragatur legatio: similiter cum is, qui se ab Ecclesia quodammodò alienauerat, restituitur in fraternam Veritatem, accepta Senia. Quantum beneficium est, quod sibi ab iis ignoscis intelligit, quibus dixit Christus: Quibuscunque remiseritis peccata in terris, remissa in celo erunt?* Et lib. 4. Institut. cap. 1. §. 22. disertis verbis affirmat, generalem esse promissionem, immò magis in fidelibus, quàm in infidelibus locum habere: *Nam enim, inquit, cum Apostolis mandatum dedit Christus, & potestatem contulit remittendi peccata, hoc tantum voluit, vt eos soluerent à peccatis, qui ab impietate ad Christi fidem conuerterentur: sed magis vt hoc officio fungerentur perpetuò inter fideles.* Et probat ibidem Calvinus hoc ipsum ex Apostoli Pauli certissimo testimonio: nam 2. Corinth. 5. Apostolus ad fideles scribens, eosque exhortans ad reconciliationem cum Deo ob culpas post Baptismum admissas: *Deus, inquit, posuit in nobis Verbum reconciliatiouis. Pro Christo ergo legatione fungimur, tanquam Deo exhortante per nos: obsecramus pro Christo, reconciliamini Deo.* Neque dubitari potest, vt etiam Calvinus non dubitat, quin verbum reconciliationis tunc in Apostolis positum fuerit, cum dictum est eis à Christo: *Quorum remiseritis peccata, &c.*

Posita hac expositione, satis facilè colligimus Sacramentum Pœnitentiæ. Nam, vt Cyrillus in hunc locum docet, Christus dedit quidem Apostolis potestatem peccata remittendi ac retinendi, tum infidelibus, tum fidelibus: sed nõ eodem modo. Infidelibus enim remitti voluit per Baptismum, & retineri per exclusionem à Baptismo, si fortè indigni eo censeantur: at fidelibus remitti noluit per Baptismum, sed

sed per alium ritum, nimirum per reconciliationem pœnitentium. Sicut igitur potestas remittendi infidelibus peccata, nõ sine Sacramento quodam exercetur, ita nec potestas remittendi fidelibus: proinde reconciliatio fidelium post Baptismum, Sacramentum quoddam est.

NEQVE hæc negare aduersarij possunt, cum admittant, ex his verbis Domini colligi, priuatam Absolutionem à Domino institutam, qua post Baptismum reconciliantur. De qua res loquitur Kemnitius, pag. 901. *Hoc etiam apud nos extra controuersiam est, Deum in Scriptura instituisse & ordinasse certa media, per qua lapsis post Baptismum, si conuertantur beneficium mortis Christi sult applicare, & obsignare ad reconciliationem, & remissionem peccatorum.* Hæc ille. Ea media nos contendimus verum Sacramentum continere, cum sint corporalia, à Deo instituta, & promissionem habeant gratiæ iustificantis, ut ipsi concedunt.

Et hæc dixerim, si prior illa expositio admittatur: sed tamen videtur omnino POSTERIOR expositio probabilior. Nam S. Ioannes non solet ea repetere, quæ alij Euangelistæ scripserunt, nisi fortè cum aliquid circa eandem historiam addendum iudicat. Iam de mandato Baptismi administrandi satis apertè scripserant Matthæus, & Marcus in ult. cap. Euangelij: & iam etiam ante passionem suam Dominus dederat Apostolis baptizandi potestatem, ut idem Ioannes testatur cap. 4. nulla igitur causa erat, cur aut Dominus post resurrectionem suam hanc potestatem Apostolis daret, aut id scriberet Ioannes.

PRAETEREA potestas Clauium datur hoc loco sanctis Apostolis, ut Catholici & Hæretici concedunt: potestas autem Clauium non est ad Baptismum necessaria, cum non soli ministri Ecclesiastici, quibus clauis dantur, sed etiam laici, immò etiam non Christiani Baptismum aliquando dare possint.

AD HAEC potestas Clauium sine dubio, Iudicialis quædam potestas est, ut alio loco probaturi sumus: non autem iudicant Christiani de Infidelibus, sed de Fidelibus tantum: *Quid ad me,* inquit Apostolus 1. Cor. 6. *de his qui foris sunt, iudicare?* Igitur hoc loco potestas datur Ecclesiæ Præpositis, fidelibus

libus tantùm baptizatis peccata remittendi, eosque certo ritu post Baptismum reconciliandi.

Quare Chrysoſtomus, Theophylactus, Euthymius, & alij in hunc locum: & rursus Chrysoſtomus in 3. lib. de Sacerdotio, Ambrosius in lib. 1. de Pœnitentia, cap. 2. cùm hunc locũ exponunt, nullam Baptismi mentionem faciunt. Pacianus in epist. 3. ad Sympronianum, refellit Nouatianos, qui hoc loco volebant, datam Ecclesiæ potestatem soluēdi catechumenos per Baptismum.

NEQVE vim vllam habet argumentum Kemnitij ex vlt. cap. Lucæ: falsò enim assumit Kemnitius, de re eadem loqui Ioannem & Lucam. Nam longè aliud est, prædictum esse à Prophetis, prædicandam esse Pœnitentiam, & remissionem peccatorum in Christi nomine per omnes Gentes, quod scribit Lucas: aliud, accepisse Apostolos à Domino Spiritum sanctum, & cum eo potestatem remittendi ac retinendi peccata, quod scribit Ioannes. NEQVE dubium est, quin Lucas de ea Pœnitentia loquatur, quæ Baptismum præcedit, quæque propriè Gentibus ad fidem adducendis conuenit, de qua loquitur Petrus Actor. 2. cùm ait: *Pœnitentiam agite, & baptizetur vnusquisque vestrum: cùm Ioannes aut generatim de omni Pœnitentia, aut solùm de ea quæ post Baptismum agitur, verba faciat.* DENTQVE iam diximus, Ioannis consuetudinem non esse, repetere quæ ceteri scripserunt.

Quòd si posterior hæc expositio admittatur, euacuatum est planè obiectum aduersariorum. Habemus igitur ritum absoluendi, per verbum recõciliationis, vt Apostolus loquitur, externum ac sensibile, cum promissione remissionis peccatorum in Euangelio fundatum, ipsis etiam aduersariis testibus: ex quo quid ad Sacramenti propriè dicti rationem desit, omnino non video.

SED vt clarius omnia perspiciantur, & aduersarij euidentius conuincantur, conferamus hunc ritum quem ex Scriptura deduximus, cum definitionibus, quibus tùm Catholicis, tùm Hæreticis, Sacramenti naturam atque essentiam explicare solent. Catholicis Sacramentum esse volunt *sacramenti signum*: sic autem definitionem suam exponunt, vt per *signum intelligant signum practicum, arque efficax, quod signifi-*

gnifi-

guificando efficiat; per rem sacram, gratiam iustificationis, quæ tunc à Deo in animam infundatur, cum signum illud extrinsecus adhibetur. HÆC definitio aptissimè quadrat in eum ritum, de quo agimus: nam & confessio pœnitentis, & verbum absoluentis, signa sunt gratiæ iustificantis. Quid enim Confessio significat, nisi animi renouationem? quid verò Absolutio, nisi peccati ipsius, quò quasi vinculo peccator constrictus tenebatur, relaxationem? Esse autem hoc signum practicum, atque efficax, ex eo intelligimus, quia falsum esse non potest, quod veritas dixit: *Quorum remisistis peccata, remittuntur eis.*

Lutherus in libr. de captiuitat. Babylon. propè finem scribit, propriè Sacramenta vocari, quæ signis annexis promissa sunt. Apologia Confessionis Augustanæ articul. de numero & vsu Sacramentorum, Sacramentum propriè dictum eodem modo definit: vult enim esse ritum, qui habet mandatum Dei, & cui addita est pmissio gratiæ. HANC definitionem in ritum Confessionis atq; Absolutionis quadrare, certè negari non potest: nam vt de Confessione interim taceam; Absolutionem, etiam priuatam, habere mandatum Dei & promissionem gratiæ, omnes fatentur. Illud enim 2. Corinth. 5. *Posuit in nobis Verbum reconciliationis, &c., Pro Christo legatione fungimur,* mandatum diuinum sonat. Illud autem, Ioan. 20. *Quorum remisistis peccata, remittuntur eis,* apertissimam gratiæ promissionem continet. Et licet etiam mandatum expressum nullum existeret; tamen in ipsa promissione absque dubio tacitè contineretur: quorsum enim daret Christus Apostolis absoluedi potestatem, nisi etiam vt ea vterentur quando opus esset, iuberet?

Martinus Kemnitius communi hac definitione contentus non fuit: Itaque in 2. part. Exam. Tridentini Concilij p. 41. vt excluderet à ratione Sacramenti propriè dicti, omnia Sacramenta Catholicorum, exceptis duobus, Baptismo & Eucharistia; definitionem longissimam fabricauit. Voluit enim octo condiciones requiri ad Sacramentum nouæ legis propriè dictum: quas omnes excussimus in primo libro de Sacramentis in genere; nunc satis erit ostendere;

tas omnes Sacramēto Pœnitentiæ, inuito etiam Kemnitio, conuenire.

PRIMA conditio postulat, vt adsit externum ac sensibile symbolum. Damus in præsentī verbum externum ac sensibile: Absoluo te, seu, Remitto tibi peccata, ex illo testimonio Domini: Quorum remisistis peccata. SECUNDA conditio exigit, vt symbolum illud habeat institutionem & mandatum Dei, non autem sit ab humano ingenio fabricatum. Id quoque iam demonstrauimus ex verbo Dei: Quorum remisistis peccata. TERTIA, vt mandatum, siue institutio sit in nouo Testamento. Et hoc extra controuersiam est, nisi quis Euangelium Ioannis, & epistolam Pauli ad Corinth. ad nouum Testamentum pertinere nolit. QUARTA, vt sit ritus perpetuus, non ad breue tempus institutus. Ritus autem Absolutionis semper in Ecclesia permansisse, ac permansurum, neque aduersarij negant; & ex Euangelio facillè probari potest. Cùm enim Dominus in Ecclesia potestatem remittendi peccata esse voluerit, neque tempus vllum definierit; id manifestè sequitur, vt tamdiu ea potestas duratura sit, quandiu Ecclesia purgatione & remissione indigebit. QUINTA, vt adsit etiam promissio gratiæ. SEXTA, vt sit promissio gratiæ non cuiuslibet, sed quæ in iustificatione, ac reconciliatione consistat. SEPTIMA, vt promissio illa gratiæ signo externo adiuncta, & vestita sit. Quæ tres condiciones in allegato testimonio: Quorum remisistis peccata, euidentissimè conspiciuntur. OCTAUA, vt promissio non tantùm in genere annuncietur, sed etiam in particulari singulis applicetur. Hanc verò conditionem in Absolutionis ritu inesse, nemo inficiari potest. Nam quemadmodum ex illis verbis: Docete omnes Gentes, baptizantes eos, &c. colligimus, in particulari singulis esse dicendum: Ego te baptizo, &c. sic etiam ex istis: Quorum remisistis peccata, colligere debemus, in particulari singulis esse dicendum: Ego tibi remitto peccata; vel, quod est idem: Ego te absoluo à peccatis. Vides igitur nihil desiderari in ritu Absolutionis, eorum quæ ad propriam & perfectam Sacramenti rationem Kemnitius requisit.

SEU forte Caluini definitio in hunc ritum non quadrat: ita quidem ille docet in 4. lib. Institut. cap. 19. §. 15. ubi ad suam definitionem prouocat. SEU illa etiam (quamuis alioqui satis inepta, ut in primo libro de Sacramentis in genere, demonstrauiamus) ad hunc ritum accommodari potest. Igitur ille, libr. 4. Institut. cap. 14. §. 1. Sacramentum definit: *Externum symbolum, quo beneuolentia erga nos sua, promissiones conscientis nostris Dominus obsignat, ad sustinendam fidei nostrae imbecillitatem: & nos vicissim pietatem erga eum nostram, tam coram eo & Angelis, quam apud homines testatur.* Symbolum externum, & gratiæ promissionem, iam non semel in ritu Confessionis & Absolutionis ostendimus: illum autem finem, ad sustinendam fidem & pietatem testificandam; non minus in ritu Absolutionis, quam in ritu Baptismi locum habere video. Nam quemadmodum qui in Baptismo audit illa verba nomine Dei prolata: *Ego te baptizo*, erigit animum ad spem, & in fide confirmatur, & roboratur: similiter facit, qui post Confessionem audit verba illa à Dei legato ad se propriè dirigi: *Ego te absoluo*. Et sicut qui ad Baptismum accedit, & in Christi familiam cooptari postulat, pietatem suam erga Deum apud homines testatur: ita etiam eandem testatur, qui signa Pœnitentiæ præferens, & ad Absolutionem accurrens, cum Deo reconciliari enixè flagitat.

Quæ cum ita sint; aut Sacramentum Pœnitentiæ verè proprièq; dictum Sacramentum erit, aut Baptismus Sacramentum verè ac propriè dictum non erit: vel certè confingant nouam aliquam definitionem, si ritum reconciliationis ita cupiunt à Sacramenti ratione excludere, ut ab eadem Baptismus non excludant.

ACCEDANT præterea testimonia veterum. Duobus præcipuè modis intelligi potest, quæ fuerit de hac re Patrum sententia. Primum enim non raro, cum vera Sacramenta enumerant, iis Pœnitentiam adiungunt: sæpè etiam Pœnitentiam cum Baptismo conferunt, ac docent, in utroque Sacramento Deum esse, qui potissimum operatur.

TERTULLIANVS in lib. de Pœnitentia: *Hæc, inquit, Seneca prouidens Deus, clausa ignoscencia ianna, & inuinctio*

nis sera obstructa, aliquid adhuc permisit patere: collocavit in Vestibulo Pœnitentiam secundam, que pulsantibus patefaciat. Vbi Tertullianus duas ianuas esse docet ad remissionem peccatorum, Baptismum & Pœnitentiam: proinde tale aliquod remedium esse iudicat Pœnitentiam, quale est Baptismus, licet specie diuersum. Vide etiam eundem lib. I. contra Marcionem extremo.

S. CYPRIANVS vel quicumque fuit auctor (antiquum autem auctore esse nemo negat) in sermone de ablutione pedum: *Post Baptismum*, inquit, *qui sui reuerentiã non patitur iterari, aliud lauacrum procurasti, &c.*

S. AMBROSIVS lib. I. de Pœnitentia, cap. 7. *Cur*, inquit, *baptizatis, si per hominem peccata remitti non licet? In Baptismo enim vtrique remissio peccatorum omnium est: neque interest vtrum per Pœnitentiam, an per lauacrum hoc tuis sibi datum Sacerdotes sibi vindicent: idem in vtroque mysterio est.* Et quia Nouatiani dicebant, posse hominem baptizare, quia in Baptismo Deus est, qui potissimum operatur; addit Ambrosius; *Quid in Pœnitentia, nonne nomen Dei operatur?* Vide etiam lib. 2. cap. 2.

S. HIERONYMVS in lib. I. contra Pelagianos: *Redimatur*, inquit, *sanguine Saluatoris, aut in domo Baptismatis, aut in Pœnitentia, qua imitatur Baptismatis gratiam.* Et lib. 2. *Quod*, inquit, *scriptum est: Et sanguis Iesu emundat nos ab omni peccato; tam in confessione Baptismatis, quam in clementia Pœnitentia accipiendum est.* Et in epist. I. ad Heliodorum: *Absit vti de his quidquam sinistrum loquar, qui Apostolico gradui succedentes, Christi corpus sacro ore conficiunt; per quos & nos Christiani sumus; qui clauis regni cœlorum habentes, quodammodo ante diem iudicij iudicant. vbi coniungit cum Baptismo & Eucharistia, pœnitentium absolutionem.*

S. AVGVSTINVS epist. 180. ad Honoratum: *Annón cogitamus*, inquit, *cùm ad istorum periculorum peruenitur extrema, nec est potestas vlla fugiendi, quantus in Ecclesia fieri soleat ab vtroque sexu, atque ab omni etate concursus, aliis Baptismum flagitantibus aliis reconciliationem, aliis etiam Pœnitentia ipsius actionem omnibus consolationem, & Sacramentorum confessionem, & erogationem?* Et paulò post: *Si*

Eeccc

mini-

ministri adsint, inquit, alij baptizantur, alij reconciliantur, nulli Dominici corporis communionem fraudantur. Et lib. 5. de Baptismo, cap. 20. Si ad hoc valet quod dictum est in Euangelio, Et per peccatorem Sacramenta non celebrentur: quomodo exaudit homicidam deprecantem vel super aquam Baptismi, vel super oleum, vel super Eucharistiam, vel super capita eorum, quibus manus imponitur? ubi per manus impositionem, Ordinationem, & Reconciliationem intelligit. Nam pœnitentium reconciliationem vocari ab Augustino, manus impositionem; multis testimoniis probari posset: sed in presenti vnum aut alterum sufficiet. Lib. eod. 5. de Baptis. cap. 23. *Manus*, inquit, *ab heresi redeunti propterea imponitur, ne extra omnem culpam fuisse videatur, &c.* Et in Psal. 146. explicans illud: *Qui sanat contritos corde, & alligat contritiones eorum. Quae sunt*, inquit, *ista alligamenta? temporalia Sacramenta, & exempla ponit Eucharistiae, & manus impositionis, qua per Præpositum peccatores reconciliantur.* Idem Augustinus in lib. 1. cap. vlt. de adulterinis coniugiis, & lib. 2. cap. 6. apertissime confert Reconciliationem cum Baptismo.

S. IOANNES CHRYSOSTOMVS lib. 3. de Sacerdotio, primo coniungit potestatem remittendi peccata cum potestate conficiendi Eucharistiam: deinde paulo post eandem confert cum Baptismo: *Neque enim*, inquit, *solum cum nos regenerant, sed etiam postea, condonandorum nobis peccatorum potestatem obtinent.*

S. CYRILLVS lib. 12. in Ioan. cap. 56. duobus modis dicit remitti peccata à Sacerdotibus, vt Dei ministris; per Baptismum & Pœnitentiam.

THEODORETVS in Epitome diuinorum decret. cap. de Pœnitentia, dicit, sacrorum mysteriorum Baptismi, & Pœnitentiae, figuras fuisse in Testamento veteri, ablutiones, & sacrificia. Vbi non solum coniungit Theodoretus Pœnitentiam cum Baptismo, sed etiam vtrumque, Mysterium (qua voce Sacramenta nominare solent) appellat.

S. LEO epist. 91. ad Theodorum: *Multiplex*, inquit, *miserericordia Dei, ita lapsibus subuenit humanis, et non solum per Baptismi gratiam, sed etiam per Pœnitentiae medicinam spesita reparatur aeterna.*

VICTOR

VICTOR VTICENSIS lib. 2. de perse. Vandalica, inducit populos his vocibus alloquentes Sacerdotes, qui in exilia mittebantur: *Quibus nos miseros relinquitis, dum pergitis ad coronas? qui hos baptizaturi sunt paruulos fontib⁹ aqua perennis? qui nobis munus Pœnitentia collaturi sunt, & reconciliationis indulgentia obstrictos peccatorum vinculis soluturi? quia vobis dictum est: Quacunque solueritis super terram, &c.*

VICTOR CARTENNENSIS in lib. de Pœnitentia, c. 20. apertè nominat Sacramentum: *Denique, inquit, Dominum audi in Euangelio, quibus iaculis feriat peccatorem, & intelligas, quanti faciat Pœnitentia Sacramentum.* Floruit autem Victor Cartennensis circa annum Domini C D. L. teste Trithemio & Gennadio.

ACCEDAT vltimò testimonium Ecclesiæ Latinæ & Græcæ, qui ab annis D. floruit. His enim quingentis annis in tota Ecclesia, Sacramentum Pœnitentiæ inter Sacramenta verè ac propriè dicta numeratum esse, nullo modo negari potest, neque aduersarij, vt arbitror, negant. Satis enim id constat, tum ex Petro Lombardo, quem Theologi omnes posteriores sequuti sunt, lib. 4. Sentent. dist. 14 tum ex decreto Lucij Papæ III. quod exstat cap. Ad abolendam, extra. de Hæreticis, & ex definitione generalium Conciliorum, Florentini & Tridentini, quibus Catholici omnes libenter parent; tum denique ex responsione Hieremiæ Archiepiscopi Constantinopolitani ad Germanos: nam cap. 7. apertè docet Hieremias, Græcam Ecclesiam inter vera Sacramenta numerare Pœnitentiæ Sacramentum.

Hæc autem testimonia non idèd profero, quòd ignorem ea nihili fieri ab aduersariis: sed vt omnes intelligant, aut totis quingentis annis Ecclesiam vniuersam in grauissimo errore esse versatam, quod certè fieri non potest, cum sit columna, & firmamentum veritatis, 1. Tim. 3. aut verum esse, quod nos ab eadem Ecclesia de Pœnitentiæ Sacramento didicimus. Hanc autem Ecclesiam, quæ his quingentis annis peregrinata est in terris, verà Christi fuisse Ecclesiam, & cum antiquiore illa continuatam; vel vno hoc argumento satis conuincimus: Quia cum nulla alia Ecclesia ab aduersariis demonstratur, quæ totis his quingentis annis sine interruptione vbique

terrarum sparsa fuerit; aut hæc nostra vera Ecclesia fuit, aut nulla omninò fuit: nullam verò fuisse nunquam affirmabit, qui verba illa Christi vera esse crediderit: *Super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam, & porta inferi non præualebunt aduersus eam.* Matth. 16. Sed de his satis: nunc ipsorum obiecta diluamus.

CAPVT XI.

Soluuntur argumenta Caluini & Kemnitij.

I O A N N E S Caluinus lib. 4. Institut. cap. 19. §. 15. 16. & 17. hæc argumenta proponit. PRIMO, obiicit difficultatem; quam Theologi Scholastici patiuntur in Sacramento reperiendo, cùm de Pœnitentia tractant. *Romanenses, inquit, Scholastici anxie in reperiendo hic Sacramento desudant: nec mirum videri debet, nodum enim in scirpo quarunt. Quod tamè optimum habent; rem implicatam, suspensam, incertam, opinionumque varietate confusam ac turbatam relinquunt.*

RESPONDEO; aptè omninò exordium à mendacio ducit. Theologi enim summo consensu Pœnitentiam Sacramentum esse docent, neque vlla est inter eos de hac re opinionum varietas: in eo solùm nonnihil laborant, vt ostendant, in hoc Sacramento quid sit Sacramentum tantùm, quid res tantùm, quid res simul & Sacramentum. Hæc enim tria perspicuè cernuntur in Baptismo, & quibusdam aliis Sacramentis: in quibusdam autem non ita facillè distingui possunt, neque necesse est. Sed hæc nihil ad rem nostram faciunt, non enim cum Hæreticis disputamus, an hæc tria in Sacramento Pœnitentiæ distincta inueniantur; quæ propria Scholarum quæstio est: sed an Sacramentum Pœnitentiæ verè propriè dictum Sacramentum sit; à qua disputatione Theologi Scholastici facile se, breuissimeque expediunt.

SECUNDO, Caluinus obiicit definitionem Sacramenti à se allatam: ex ea enim colligit, Pœnitentiam Sacramentum non esse, cùm ei definitio Sacramenti non conueniat: *Qui Sacramenti, inquit, definitionem supra à nobis positam memoria tenent, ad eam exigant id quod dicunt esse Sacramentum, & inuenient non esse caeremoniam externam à Domino institutam ad fidei nostræ confirmationem.*

RESPON.